

Złożeniem kwiatów i zapaleniem zniczy na grobie legendarnej Zo uczczono jej pamięć w 16. rocznicę śmierci.

W dniu 16. rocznicy śmierci prof. gen. Elżbiety Zawackiej, 10 stycznia 2025 roku, przy jej grobie na cmentarzu św. Jerzego spotkali się przedstawiciele władz samorządowych wraz z prezydentem Pawłem Gulewskim oraz przewodniczącym Rady Miasta Torunia Łukaszem Walkuszem i radnymi, Magdaleną Cynk-Mikołajewską i Michałem Wojtczakiem, przedstawiciele szkół i przedszkola, których jest patronką, Wojska Polskiego oraz Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej.

*- Rok 2024 w naszym regionie był Rokiem Kobiet Odważnych. Taka właśnie była Pani Generał - niezwykle odważna, a swoją postawą nauczyła nas i wciąż naucza jak należy stawiać czoła wyzwaniom, jakie wartości są w życiu najważniejsze - **mówił prezydent Paweł Gulewski.***

*- Szesnaście lat temu Toruń pogrążył się w żałobie po śmierci Pani Generał, która za około 2 miesiące miała obchodzić swoje 100. urodziny - **wspominał marszałek Jan Wyrowiński.** - Zależy nam na tym, aby pamięć o jej dokonaniach rozprzestrzeniła*

się zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Jak wyjaśnił Jan Wyrowiński, osoba gen. Elżbiety Zawackiej staje się rozpoznawalna m.in. dzięki wydaniu w Wielkiej Brytanii książki jej poświęconej pt. „Agent Zo: The Untold Story of Fearless WWII Resistance Fighter Elżbieta Zawacka” autorstwa Clare Mulley. Książka trafiła także na rynek USA, a w Wielkiej Brytanii trafiła do ścisłego grona 12 tytułów nominowanych do prestiżowej nagrody Książki Roku 2025 Military History Matters Magazine - [link do głosowania](#).

Wzruszającym momentem spotkania przy grobie Pani Generał było odśpiewanie przez uczniów kl. 1 Szkoły Podstawowej nr 27, noszącej jej imię, hymnu szkoły poświęconego osobie Elżbiety Zawackiej.

Prof. Elżbieta Zawacka (1909-2009) była rodowitą torunianką, żołnierzem, kurierką Armii Krajowej i jedną z dwóch Polek ze stopniem generała brygady. Pod pseudonimami "Zelma", "Sulica" i "Zo" wypełniła ponad sto niebywale trudnych misji kurierskich. Wielokrotnie nielegalnie przekraczała granice przenosząc wiadomości i meldunki. Do legendy przeszedł jej najśłynniejszy rajd poprzez Niemcy, Austrię, Francję i Hiszpanię do Rządu RP w Londynie. To z tej misji powróciła do kraju jako "cichociemna", na własną prośbę skacząc na spadochronie do okupowanego kraju 10 września 1943 r. Pełniła funkcję zastępcy szefa "Zagrody" - Działu Łączności zagranicznej Oddziału V Sztabu Komendy Głównej AK. Po upadku powstania warszawskiego nadal działała w służbie Państwa Podziemnego u boku gen. Leopolda Okulickiego. Dostarczyła do Szwajcarii pierwsze szczegółowe meldunki o sytuacji w kraju po upadku powstania.

Po wojnie w 1951 roku została aresztowana przez Urząd Bezpieczeństwa i z 10-letnim wyrokiem osadzona w więzieniu. Wyszła na wolność w 1955 r. Powróciła, wciąż dyskryminowana, do pracy w szkole w Sierpcu i Toruniu. Po uzyskaniu doktoratu nauk humanistycznych w 1965 r., pracowała jako adiunkt, a po habilitacji (1973 r.) jako docent andragogiki Uniwersytetu Gdańskiego, skąd przeniosła się do rodzinnego Torunia, gdzie do 1978 r. była pracownikiem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Odnaczona m.in. Orderem Virtuti Militari, Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Walecznych. Jej imię noszą w Toruniu Szkoła Podstawowa nr 27, Zespół Szkół Ekonomicznych, fundacja badająca dzieje Armii Krajowej i wojskowej służby Polek, Biblioteka Pedagogiczna, most drogowy, a także 8. Kujawsko-Pomorska Brygada

Obrony Terytorialnej.

Fot. © UMT 2025, autor: Paula Gałązka, licencja: CC BY-NC 4.0

- [Go back](#)
- [Share on: X](#)
- [Share on: FB](#)
- [Print](#)
- [PDF](#)